

5 Pyöräilybarometri 2024 (a-asia)

HEL 2024-013966 T 08 00 00

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää merkitä tiedoksi tutkimuksen, jossa on selvitetty helsinkiläisten pyöräilytottumuksia ja asennetta pyöräliikenteen edistämistä kohtaan sekä pyöräilevien asukkaiden käsityksiä pyöräilyolosuhteista.

Tiivistelmä

Tutkimuksen mukaan asukkaat tukevat edelleen vahvasti Helsingin tavoitetta edistää pyöräilyä ja parantaa pyöräilyoloja: noin 91 % aikuisväestöstä suhtautuu myönteisesti pyöräilyn edistämiseen. Edistämisen kannattajien osuus on kuitenkin ollut laskussa ja vahvimmin puoltavien osuus (68 %) laski vuodesta 2022 7 %-yksikköä. Pyörää käyttävistä asukkaista 88 % on tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä Helsinkiin pyöräilykaupunkina. Tyytyväisimpiä helsinkiläiset ovat pyöräväylien hoitoon talvikauden ulkopuolella, pyöräilyn ajomukavuuteen Helsingissä sekä pyöräilijöiden ja jalankulkijoiden väylien erotteluun. Näkemys pyöräilyn turvallisuudesta ja sujuvuudesta Helsingissä on aiemmin ollut hieman kasvussa, mutta nyt molempien tulosten keskiarvo laski hieman.

Pyöräilykokemukseen vaikuttavista asioista eniten tyytymättömyyttä herättävät pyöräväylien työmaa-aikaiset järjestelyt ja risteysalueiden järjestelyt pyöräilijöille. Myös pyöräilyn sujuvuudessa ja etenkin turvallisuudessa olisi vielä parannettavaa. Tutkimuksen mukaan juuri sujuvuutta parantamalla voidaan parhaiten vaikuttaa pyöräilijöiden käsitykseen Helsingistä pyöräilykaupunkina. Noin joka viides pyörää käyttävistä asukkaista kokee turvattomuutta liikkuaan pyörällä Helsingissä.

Tutkimuksen mukaan 57 % Helsingin aikuisväestöstä liikkuu pyörällä vähintään kerran viikossa lumettomana aikana. Osuus kasvoi 2 %-yksikköä vuodesta 2022 (edellinen tutkimusvuosi). Myös ympäri vuoden pyöräilevien osuus kasvoi hieman, 2 %-yksikköä, ja on nyt 12 %.

Helsingiläisten pyörällä liikkumista voidaan lisätä panostamalla pyörien pysäköintipaikkojen turvallisuuteen sekä pyöräväyläverkon kattavuuteen ja yhtenäisyyteen. Myös parannukset pyöräilyn turvallisuuteen, pyöräväylien työmaa-aikaisiin järjestelyihin sekä kunnossapitoon auttaisivat Helsinkiä sen tavoitteessa olla hyvä pyöräilykaupunki.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää helsinkiläisten pyöräilytottumuksia ja asenteita pyöräliikenteen edistämistä kohtaan sekä mitata pyöräilyolosuhteiden kehittymistä Helsingissä. Lisäksi saatiin taustatietoa pyörällä liikkuvista helsinkiläisistä. Tutkimus on osa laajempaa pyöräilyn edistämishjelmaan liittyvää pyöräilyn seurannan kokonaisuutta. Nyt toteutettu pyöräilybarometri on jatkoa vuosina 2014, 2016, 2018, 2020 ja 2022 toteutetuille tutkimuksille. Tutkimus on tarkoitus toistaa jatkossakin pääpiirteittäin saman sisältöisenä kahden vuoden välein. Näin pyöräilyolosuhteiden laadun kehitystä voidaan luotettavasti seurata. Tutkimuksesta saadaan tietoa myös pyöräilyn edistämishjelman toimenpiteiden vaikutuksista ja tavoitteiden toteutumisesta.

Tutkimuksen kohderyhmänä on Helsingin 18–74 vuotta täyttänyt väestö. Kyselyn painopiste oli pyöräilevissä asukkaissa siten, että valtaosa kysymyksistä kohdistettiin vain pyöräilijöille. Tutkimuksessa pyöräilijäksi määriteltiin asukas, joka käyttää polkupyörää vähintään kerran viikossa lumettomana aikana. Siten pyöräily ei sisällä esimerkiksi potkulautojen käyttöä. Sähköpotkulaudat ovat Helsingin liikkumiskyselytutkimusten kategoriassa ”Muut”, ellei näitä ole erikseen mainittu.

Vastauksia kerättiin yhteensä 2118 pääosin puhelinhaastatteluin. Otos muodostettiin satunnaispoimintana puhelinnumeromassasta postinumeroalueittain. Aineistoa täydennettiin erityisesti nuorten osalta internet-paneelitutkimuksella. Haastatteluja tehdessä noudatettiin otoskehikkoa, jossa oli määritelty haastattelumäärät sukupuolen ja ikäryhmän mukaan alueittain (kantakaupunki ja esikaupunkialue). Tutkimuksen aineisto kerättiin puhelinhaastatteluin viikoilla 33–35. Tutkimuksen toteutti Taloustutkimus Oy.

Koronaepidemiolla ja sitä seuranneilla rajoituksilla ja myöhemmin työ- ja opiskelukulttuurin muutoksella on ollut vaikutusta ihmisten liikkumiseen vuodesta 2020 lähtien. Vuoden 2024 tutkimusajankohtana liikkuminen on vakiintunut epidemia-ajasta ja liikkumisessa tapahtuneiden pysyvämpien muutosten vaikutukset saattavat näkyä edelleen osassa tuloksista.

Raporttiluonnos löytyy liitteenä.

Tutkimuksen tulokset

Tutkimuksen mukaan Helsingin aikuisväestöstä 73 % liikkuu pyörällä ainakin joskus. Osuus on hieman suurempi kuin aiempina vuosina. Ympäri vuoden pyöräilevien osuus näyttäisi palautuneen takaisin vuotta 2022 edeltävälle tasolle. Helsingin asukkaista 12 % liikkuu pyörällä ympäri vuoden, edellisellä kerralla vuonna 2022 vastaava osuus oli 10

% Ympäri vuoden pyöräilevistä kaksi kolmasosaa on miehiä ja aktiivisin ikäryhmä ovat 35–49-vuotiaat. Ympäri vuoden pyöräily on myös hieman yleisempää esikaupungissa asuvien keskuudessa verrattuna kantakaupungissa asuviin. Ei lainkaan pyöräilevien eläkeläisten osuus laski hieman edellisestä kyselystä ja oli nyt 45 %. Nuorista 18–24-vuotiaista 28 % ja opiskelijoista 25 % ei käytä pyörää lainkaan. Osuudet laskivat hieman edellisestä kyselystä, mutta ovat silti varsin suuria.

Sähköpotkulautojen tulo lisäsi liikkumispalvelutarjontaa, mikä on saattanut vaikuttaa pyörän käyttöön vähentävästi. Kevyet mikroliikkumisvälineet näyttäsivät olevan erityisesti nuorten aikuisten suosiossa ja nämä hyödyntävät pyöräilyn kanssa samaa infraa. Vuonna 2024 yhteiskäyttöisistä sähköpotkulaudoista kerättyjen tilastojen perustella niillä tehtyjen matkojen määrä on kuitenkin laskenut jonkin verran vuoden 2022 tasosta. Tähän yhtenä selittävänä tekijänä on todennäköisesti ollut vuonna 2023 ja sen jälkeen voimaan tulleet uudet sähköpotkulautojen käyttöön ja operointiin liittyvät rajoitukset ja muut muutokset.

Vähintään kerran viikossa lumettomana aikana pyöräilee 57 % Helsingin aikuisväestöstä. Vuonna 2022 vastaava luku oli 55 %, joten osuus kasvoi 2 %-yksikköä ja oli nyt lähellä vuoden 2020 tasoa. Pyöräilijöistä 39 prosenttia liikkuu pyörällä päivittäin tai lähes päivittäin lumettomana aikana.

Vastaajien kouluikäisten lasten pyörän käyttö koulumatkoilla on jonkin verran aiempaa satunnaisempaa. Iso osa heistä ei edelleenkään pyöräile kouluun. Lapsista (7–17 v) 21 % pyöräilee päivittäin kouluun lumettomana aikana, 13 % 2–3 kertaa ja 5 % kerran viikossa. Päivittäin pyörällä kulkevien osuus on vähentynyt (vuonna 2022 osuus oli 27 %), mutta tätä harvemmin pyörällä liikkuvien osuuksissa on nousua. Samalla niiden kouluikäisten osuus, jotka eivät pyöräile koskaan kouluun on vähentynyt ja on nyt 45 %.

Yleisesti pyöräilevissä helsinkiläisissä on hieman keskimääräistä enemmän 25–49-vuotiaita (erityisesti miehiä), korkeakoulututkinnon suorittaneita, työllisiä ja opiskelijoita, ja vastaajia, joiden taloudessa on kouluikäisiä lapsia sekä autottomissa talouksissa asuvia. Pyöräilijöistä reilu neljännes käyttää päivittäin joukkoliikennettä ja vajaa neljännes autoa. Etäisyys päivittäiseen aktiviteettiin näyttäisi vaikuttavan jonkin verran pyörän käyttöön niin, että pyöräilijöiden osuus on keskimääräistä suurempi silloin, kun etäisyys on 3–10 kilometriä. Kantakaupungissa ja esikaupungissa pyöräilijöiden osuus on sama. Pyöräilijöitä on kaikissa vuosituloluokissa, mutta 30 000–40 000 euroa ansaitsevien keskuudessa hieman keskimääräistä enemmän.

42 % pyöräilijöistä kertoi, että yleisin matkan tarkoitus pyöräillessä on edellisten vuosien tavoin työ- tai opiskelumatka. Osuus on laskenut hieman vuodesta 2022, jolloin luku oli 44 %. Toiseksi eniten tehdään harrastus- tai vapaa-ajan matkoja (24 %) ja kolmanneksi eniten asiointi- tai ostosmatkoja (18 %). Harrastus- tai vapaa-ajan matkojen osuus yleisimpänä pyörällä tehtynä matkana laski prosenttiyksikön vuodesta 2022, asiointi- tai ostosmatkojen puolestaan pysyi lähes samalla tasolla. Suhteellisesti eniten nousi kuntoilumatkat, joiden osuus yleisimpänä matkatyyppinä oli 14 %. Osuus palasi vuoden 2020 tasolle, vuonna 2022 niiden osuus oli 11 %.

33 % pyöräilijöistä kertoi pääasialliseksi syyksi pyöräilyyn myönteisen vaikutuksen fyysiseen kuntoon ja terveyteen, mutta lähes yhtä suuri osuus kokee, että pyöräily on kätevä tapa liikkua (32 %). Näistä jälkimmäinen on ollut aikaisempien tutkimusten kohdalla selvästi yleisin syy pyöräilyyn, mutta nyt osuus kuitenkin laski 10 %-yksikköä. Aikaisempaan kyselyyn verrattuna vastauksissa korostui entistä enemmän pyöräilyn syynä ulkoilu ja virkistys sekä muut syyt. Vastajat, jotka pyöräilevät vain harvoin tai ei koskaan, perustelevat pyöräilemättä jättämistä yleisimmin sillä, että muu liikkumistapa on mieluisampi (20 %), pyörää ei ole saatavilla (15 %) tai sillä, että oma terveys/korkea ikä ei tue pyöräilyä (12 %). Pyöräilemättömistä vastaajista 11 % vastaa syyksi turvattomuuden tunteen liikenteessä, osuus on suurempi kuin minään aiempaan tutkimusvuotena (vuonna 2022 osuus oli 6 %).

Tutkimuksen mukaan Helsingin asukkaat tukevat edelleen vahvasti kaupungin tavoitetta edistää pyöräilyä ja parantaa pyöräilyoloja: 91 % aikuisväestöstä suhtautuu myönteisesti pyöräilyn edistämiseen. Kannatuksessa on kuitenkin havaittavissa laskua vuosien ajan ja pyöräilyn edistämistä vahvasti puoltavien osuus (68 %) laski nyt 7 %-yksikköä edellisestä kyselystä. Kannatuksen hiipuminen näkyi sekä pyöräilijöiden että ei-pyöräilijöiden vastauksissa. Pyöräilevistä asukkaista 88 % pitää Helsinkiä hyvänä tai melko hyvänä pyöräilykaupunkina. Tyytyväisyys on pysynyt lähes samalla tasolla kuin vuosina 2018, 2020 ja 2022.

Näkemyks pyöräilyn turvallisuudesta ja sujuvuudesta Helsingissä laski hieman edellisestä kyselystä. Yleisesti pitkällä aikavälillä näiden kokeminen on kuitenkin ollut kasvussa. Pyöräilyn Helsingissä turvallisena tai melko turvallisena kokevien osuus (78 %), vuonna 2022 vastaava osuus oli (81 %). Noin joka viides pyörää käyttävistä asukkaista kokee turvattomuutta liikkeessään pyörällä Helsingissä. Erityisesti nuoret ikäryhmät kokivat pyöräilyn jonkin verran turvattommaksi kuin aikaisemmin. Pyöräilyä Helsingissä melko sujuvaksi tai sujuvaksi luonnehtivien osuus (86 %) on myös kasvanut selvästi vuodesta 2014 (79 %). Eri ikäryhmistä sujuvuuden kokeminen heikkeni kuitenkin erityisesti nuorten, 18–24-vuotiaiden keskuudessa. Tutkimuksen mukaan juuri su-

juvuutta parantamalla voidaan parhaiten vaikuttaa pyöräilijöiden käsitukseen Helsingistä pyöräilykaupunkina.

Edellisen vuoden tavoin tyytyväisimpiä pyöräilyn olosuhteisiin liittyvistä asioista pyöräilevät asukkaat ovat pyöräväylien hoitoon talvikauden ulkopuolella (91 % tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä), pyöräilyn ajomukavuuteen (72 % tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä) ja pyöräilijöiden ja jalankulkijoiden väylien erotteluun (70 % tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä). Ajomukavuuden kokemisen osalta tulos heikkeni hieman edellisestä kyselystä. Yleisesti muutokset edelliseen vuoteen mitattuna ovat hyvin pieniä, eniten parannusta verrattuna vuoden 2022 barometriin havaittiin pyöräilyn opastuksessa, tiedottamisessa sekä pyöräväylien talvihoidossa. Talvihoidon osalta on hyvä huomata, että suuri pudotus tapahtui vuosien 2020 ja 2022 välillä ja nyt tulos on hieman palautunut, mutta ei yhtä hyväksi kuin se oli vuonna 2020. Nyt yhteensä noin 29 % vastanneista pyöräilijöistä oli tyytyväinen tai melko tyytyväinen talvihoidon, kun taas tyytymättömiä ja melko tyytymättömiä oli 32 %. Positiivisten vastauksien osuus kasvoi noin 4 %-yksikköä edellisestä tutkimuskerrasta, mutta tyytymättömien osuus oli lähes sama edellisen tuloksen kanssa. Myös pyöräilyyn soveltuvien reittien määrään kanta-kaupungissa ja polkupyörien pysäköintimahdollisuuksiin ollaan hieman aiempaa tyytyväisempiä.

Selvästi eniten tyytymättömyyttä herättää pyöräväylien työmaa-aikaiset poikkeusjärjestelyt, joihin useampi kuin joka toinen pyörää käyttävä asukas on edelleen tyytymätön. Osuus oli lähes sama kuin edellisellä kerralla. Aikaisempien kyselyiden tavoin monet ovat tyytymättömiä riisteyalueiden järjestelyihin pyöräilijöille (tyytymättömien osuus 43 %).

Asuinpaikan suhteen tyytyväisyydessä ei ole tapahtunut kovin selviä muutoksia verrattuna aikaisempaan, mutta kantakaupungissa asuvat ovat esikaupungissa asuvia useammissa asioissa jonkin verran aiempaa tyytymättömämpiä. Lisäksi miehet ovat yleisesti naisia tyytyväisempiä lähes kaikissa asioissa.

Helsingiläisten pyörällä liikkumista voidaan kyselyn mukaan lisätä ennen kaikkea panostamalla pyörien pysäköintipaikkojen turvallisuuteen. Kyseinen tekijä on ollut vastausten kärjessä jokaisen Pyöräilybarometrin tuloksissa. Tämän lisäksi enemmän pyöräilemään saisi pyöräväyläverkon kattavuuden ja yhtenäisyyden parannukset sekä pyöräilyn turvallisuuden parantaminen. Vastauksissa ei ole tapahtunut suurta muutosta verrattuna edellisen pyöräilybarometrin tuloksiin, mutta pitkällä aikavälillä erityisesti pyöräilyverkon kattavuuteen sekä yhtenäisyyteen sekä turvallisuuteen liittyvien vastausten osuus on ollut loivassa laskussa. Erityisesti nuoret aikuiset (18–24-vuotiaat) kokivat, että monilla parannuksilla olisi myönteinen vaikutus pyöräilyn lisäämisen kannalta.

Pyöräilyn turvallisuuden parantaminen lisääisi myös erityisesti naisten pyöräilyä.

Sähköavusteisten pyörien käyttö on kasvanut tasaisesti. Nyt 10 %:lla asukkaista on käytettävissä sähköavusteinen polkupyörä, edellisellä kerralla vuonna 2022 vastaava luku oli 6 % ja vuonna 2020 3 %. Tavarapyörä on käytössä 4 %:lla vastaajista, määrä kasvoi hieman edellisestä kyselystä. Näistä noin puolet on sähköavusteisia.

Helsingin yhteiskäyttöisten sähköpotkulautojen säännöllinen käyttö on laskenut jonkin verran: vähintään muutaman kerran kuukaudessa yhteiskäyttöpotkulautoja käyttävien osuus oli tutkimusajankohtana 9 %, edellisellä kerralla vastaava osuus oli 12 %. Yleisin yhteiskäyttöpotkulaudalla tehty matkatyyppi on matka harrastukseen tai muuhun vapaaajan viettoon ja toiseksi yleisin huviajelu. Molempien kohdalla kuitenkin aikaisempaa pienempi osuus vastaajista kertoi tekevänsä näitä matkoja.

Kaikilta vähintään joskus pyöräileviltä (myös muilta kuin vähintään kerran viikossa pyöräileviltä) kysyttiin pyöräilyä alkoholin vaikutuksen alaisena viimeisen kuukauden aikana. Lisätäsmennyksenä kysymyksessä oli ohjeena: "humaltuneena, kun et enää lähtisi auton rattiin". Vastaajista 85 % kertoo, etteivät ole kertaakaan pyöräilleet alkoholin vaikutuksen alaisena kuukauden aikana, 15 % on pyöräillyt vähintään kerran. Pyöräily alkoholin vaikutuksen alaisena on selvästi yleisempää miehillä (21 %) kuin naisilla (10 %). Vähintään joskus yhteiskäyttöisiä sähköpotkulautaa käyttävien vastaajien osalta 88 % kertoi, ettei ole kertaakaan käyttänyt yhteiskäyttöistä sähköpotkulautaa alkoholin vaikutuksen alaisena, 12 % on käyttänyt sellaista vähintään kerran. Pyörän tavoin myös sähköpotkulaudan käyttö alkoholin vaikutuksen alaisena on yleisempää miehillä (16 %) kuin naisilla (8 %).

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Katja Moilanen, liikennetutkija, puhelin: 09 310 21385
katja.moilanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Pyöräilybarometri 2024 raporttiluonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano